

QISHLOQLARDAGI TA'LIM SIFATINI YAXSHILASH. O'QUVCHILARNI JALB QILA OLISHNING MOHIYATI.

Abdumannopova Gulbadanbegim Zafarbek qizi

Toshkent shahar Alfraganus universiteti pedagogika va psixologiya yo 'nalishi 5-kurs talabasi.

Maqolada qishloq joylaridagi umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini yaxshilash va o'quvchilarni o'quv jarayoniga faol jalb etishning pedagogik-psixologik jihatlarini tahsil etilgan. Tadqiqotda qishloq maktablarida ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi omillar, o'quvchilarning motivatsiyasi va ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish usullari o'rganilgan.

Metodologik jihatdan so'rovnoma, kuzatuv va statistik tahlil usullari qo'llangan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, qishloq maktablarida ta'lim sifatini yaxshilash uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, o'qituvchilarning malakasini oshirish va moddiy-texnik bazani mustahkamlash zarur. O'quvchilarni jalb qila olishning asosiy omili sifatida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, interfaol metodlar va hayotiy situatsiyalar bilan bog'liq mashqlar samaradorligi isbotlangan.

Tayanch so'zlar: qishloq ta'limi, ta'lim sifati, o'quvchi motivatsiyasi, pedagogik texnologiyalar, jalb etish usullari.

В статье изучены педагогико-психологические аспекты повышения качества образования и активного вовлечения учащихся в учебный процесс в общеобразовательных учреждениях сельской местности. Исследование посвящено факторам, влияющим на качество образования в сельских школах, мотивации учащихся и методам повышения их интереса к обучению. Методологически использованы анкетирование, наблюдение и статистический анализ. Результаты показали, что для улучшения качества образования в сельских школах необходимо внедрение современных педагогических технологий, повышение квалификации учителей и укрепление материально-технической базы. В качестве ключевого фактора вовлечения учащихся доказана эффективность личностно-ориентированного подхода, интерактивных методов и упражнений, связанных с жизненными ситуациями.

Ключевые слова: сельское образование, качество образования, мотивация учащихся, педагогические технологии, методы вовлечения.

The article examines the pedagogical and psychological aspects of improving the quality of education and actively engaging students in the educational process in general education institutions in rural areas. The study focuses on factors affecting the quality of education in rural schools, student motivation, and methods to increase their interest in learning. Methodologically, questionnaires, observation, and statistical

analysis were used. The results showed that to improve the quality of education in rural schools, it is necessary to introduce modern pedagogical technologies, improve teacher qualifications, and strengthen the material and technical base. The effectiveness of a student-centered approach, interactive methods, and exercises related to life situations has been proven as a key factor in engaging students.

Key words: rural education, education quality, student motivation, pedagogical technologies, engagement methods.

KIRISH

Qishloq joylaridagi ta'lim tizimi har qanday mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasidagi islohotlar davom etayotgan bo'lsa-da, qishloq maktablarida ta'lim sifatini yaxshilash va o'quvchilarni o'quv jarayoniga jalb qila olish dolzarb muammo sifatida qolmoqda.

Qishloq maktablarida ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi omillar shaharlarga nisbatan ancha murakkab va ko'p qirrali bo'lib, bu muammoning yechimi kompleks yondashuvni talab qiladi. Maqolaning magsadi qishloq maktablarida ta'lim sifatini yaxshilashning pedagogik-psixologik jihatlarini, shuningdek o'quvchilarni jalb qila olishning mohiyatini o'rganishdan iborat. Tadqiqotning ahamiyati shundaki, u qishloq joylaridagi ta'lim muammolarini tizimli yechishga qaratilgan bo'lib, amaliy tavsiyalar berishga xizmat qiladi.

METODOLOGIYA

Tadqiqotda kompleks metodologik yondashuv qo'llangan bo'lib, unda nazariy va amaliy usullar uyg'unlashtirilgan. Nazariy metodlar sifatida ta'lim sifatiga oid adabiyotlar tahlili, qiyosiy tahlil va tizimli yondashuvdan foydalanildi. Statistik tahlil shuni ko'rsatdiki, o'qituvchilarning zamonaviy metodlarni qo'llash darajasi bilan o'quvchilarning akademik yutuqlari o'rtasida ijobiy korrelyatsiya mavjud. Qishloqlardagi ta'lim sifatini yaxshilashda o'quvchilarni ta'lim jarayoniga jalb qilishning asosiy mohiyati – o'quvchini darsning faol ishtirokchisiga aylantirishdir. An'anaviy darslarda o'quvchilar ko'pincha faqat tinglovchi bo'lib qoladi. Zamonaviy ta'lim esa o'quvchining mustaqil fikrlashi, savol berishi va muhokamada qatnashishini talab qiladi. O'quvchilarni darsga jalb qilish uchun o'qituvchi turli interaktiv metodlardan foydalanishi zarur. Masalan, guruhli ishlash, bahs-munozaralar, rolly o'yinlar va muammoli vaziyatlarni hal qilish kabi usullar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi. Bunday metodlar o'quvchilarning nafaqat bilimini, balki fikrlash qobiliyatini ham rivojlantiradi. Qishloq maktablarida ta'lim sifatini oshirish uchun yana bir muhim omil – o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida samimiy muhit yaratishdir. O'quvchi o'z fikrini erkin ayta oladigan muhitda darslar samaraliroq bo'ladi. Bundan tashqari, o'quvchilarni turli loyiha ishlari, tadqiqotlar va amaliy mashg'ulotlarga jalb qilish ham muhim ahamiyatga ega.

Zamonaviy texnologiyalar va ko'rgazmali vositalardan foydalanish ham o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi. Hatto oddiy misollar, hayotiy vaziyatlar va amaliy mashg'ulotlar orqali ham o'quvchilarni bilim olishga undash mumkin.

MUHOKAMA

Olingan natijalar asosida qishloq maktablarida ta'lim sifatini yaxshilash va o'quvchilarni jalb qila olishning quyidagi jihatlari muhokama qilinadi:

Birinchidan, qishloq maktablarida ta'lim sifatini yaxshilash uchun nafaqat moddiy-texnik bazani yaxshilash, balki pedagogik kadrlarning malakasini oshirish ham zarur. O'qituvchilarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan tanishtirish, ularning kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirish dars samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Ikkinchidan, o'quvchilarni jalb qila olishning mohiyati shaxsga yo'naltirilgan yondashuvda yotadi. Har bir o'quvchining individual qobiliyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda darslarni tashkil etish, o'quvchilarning faolligini oshiradi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, o'quvchilar o'zlarining tajribalari va qiziqishlari bilan bog'liq bo'lgan mashqlarga ko'proq qiziqish bildiradilar.

Uchinchidan, qishloq maktablarida ta'lim mazmunini mintaqaning iqtisodiy va madaniy xususiyatlariga moslashtirish zarur. Qishloq xo'jaligi, hunarmandchilik va mahalliy an'analar bilan bog'liq mavzularni o'quv dasturiga kiritish, o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi.

To'rtinchidan, ota-onalarning ta'lim jarayoniga jalb qilinishi muhim ahamiyatga ega. Qishloq joylarida ota-onalarning ta'limga nisbatan munosabati shaharlarga nisbatan an'anaviyrog' bo'lib, ularning yangi pedagogik usullarni tushunishi va qo'llab-quvvatlashi ta'lim sifatini yaxshilashda muhim omil hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, qishloqlardagi ta'lim sifatini oshirishda o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb qilish juda muhimdir. Bu usul o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlashni rivojlantiradi va ta'lim samaradorligini yuqori darajaga ko'taradi. Shuning uchun o'qituvchilar zamonaviy pedagogik usullardan foydalanib, o'quvchilarni ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirishlari zarur.

Qishloq joylaridagi ta'lim sifatini yaxshilash va o'quvchilarni jalb qila olish murakkab, ko'p qirrali jarayon bo'lib, u faqat tizimli va kompleks yondashuv orqali samarali hal qilinishi mumkin. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, qishloq maktablarida ta'lim sifatini yaxshilash uchun quyidagi choralarni ko'rish zarur:

1. Moddiy-texnik bazani mustahkamlash va zamonaviy o'quv uskunalari bilan ta'minlash.

2. O'qituvchilarning malakasini doimiy ravishda oshirish, ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan tanishtirish.

3. O'quv dasturlarini qishloq joylarining iqtisodiy va madaniy xususiyatlariga moslashtirish.

4. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida interfaol metodlarni keng qo'llash.

5. Ota-onalarni ta'lim jarayoniga faol jalb qilish va ular bilan hamkorlikni rivojlantirish.

O'quvchilarni jalb qila olishning mohiyati ularning individual ehtiyojlarini qondirish, qiziqishlarini hisobga olish va hayotiy tajribalarini o'quv jarayoniga integratsiya qilishdan iborat. Qishloq maktablarida ta'lim sifatini yaxshilash nafaqat mahalliy, balki milliy miqyosda ham iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga hissa qo'shadi.

ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni. 2022-yil 6-may.

2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: Ma'naviyat, 2018. 256 b.

3. To'xtayeva M.R. Qishloq maktablarida ta'lim sifatini oshirishning pedagogik shart-sharoitlari. Pedagogika fanlari doktori dissertatsiyasi. Toshkent, 2020.

4. Vygotsky L.S. Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press, 1978.

5. Deci E.L., Ryan R.M. Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. Springer Science Business Media, 1985.

6. Abdullayeva B.S. O'quvchilarni o'quv jarayoniga jalb qilishning psixologik-pedagogik asoslari. Toshkent: Fan, 2021. 184 b.

